Unilaterální přechodný erytém – fenomén Harlekýn

MUDr. Jan Hálek, Ph.D., MUDr. Hana Zedníčková-Škodová, MUDr. Eva Bazgerová

Novorozenecké oddělení a Dětská klinika FN Olomouc

Klíčová slova: unilaterální erytém, Harlekýn, novorozenec.

Key words: unilateral erythema, Harlequin, newborn.

Chlapec se narodil z fyziologické gravidity, v termínu, časná poporodní adaptace probíhala výborně. Byl plně kojený, propuštěný do domácí péče, prospívající, bez potíží. Asi od 10. dne života se začalo objevovat zarudnutí poloviny obličeje – s ostrým ohraničením oproti druhé, bledé polovině. Většinou se příznak objevil při kojení, když byl chlapeček otočený na levý bok, ale nikoliv výhradně. Kromě polohy nebyl provokován žádnými zvláštními okolnostmi, nebyl doprovázen jinými příznaky. Zarudnutí vždy spontánně ustoupilo – do 10 minut, objevovalo se opakovaně, nepravidelně, několikrát denně. Četnost výskytu se postupně snižovala.

Unilaterální přechodný erytém – kožní změny typu Harlekýn¹ – je benigním kožním projevem, který se dle literárních zdrojů objevuje až u 10 % novorozenců (zralých i nezra-

lých). Popsán byl poprvé v padesátých letech minulého století. Nejčastěji se objevuje mezi 2. a 5. dnem života, ale může se objevit i krátce po narození nebo i v několika týdnech. Projev je charakterizovaný náhlým vznikem zarudnutí obvykle poloviny obličeje nebo trupu, s ostrým ohraničením vůči druhé polovině těla, která je bledá. Jsou ale popisovány i jiné varianty nerespektující toto klasické rozdělení (končetiny, šourek atd.). Projev je přechodný, vymizí spontánně do několika vteřin až 20 minut. Může se objevit opakovaně, ústup je spontánní – obvykle do několika týdnů – maximálně měsíců.

Jeho příčina je nejasná, pravděpodobně je způsoben nezralostí mechanismů regulujících průtok cévním řečištěm. Prognosticky jde o jednoznačně benigní projev: je sice popisován i u dětí s některými onemocněními (meningitis, traumata CNS atd.), ale i v těchto případech jde o epifenomén, ne o základní příznak onemocnění.

Vzhledem k tomu, že jde o poměrně častý fenomén, je určitě vhodné být s jeho cha-

rakterem seznámen. Neznalost může vést ke zbytečným obavám – u rodičů i zdravotníků a případně vést k nadbytečným vyšetřením.

Obr. 1. Unilaterální erytém

¹ Termín „harlekýn“ je používán také pro popis klinického obrazu dětí se závažnou kongenitální formou ichtyózy. (V tomto případě pro jejich „smutný“ výraz.)